

de origine neslavă, trecute în lucrări anterioare în mod greșit, după părerea autorului, între împrumuturile slave (circa 430; p. 790—978).²

În afară de împărțirea cuvintelor pe plan etimologic, autorul mai distinge în cadrul fiecărei grupe trei categorii de cuvinte: a) cuvinte făcând parte din limba literară comună maghiară, b) cuvinte dialectale, înregistrate în dicționare, glosare și, parțial, în monografii dialectologice, c) cuvinte învechite, atestate în textele vechi ale limbii maghiare. Distingerea lor e ușurată de expresia grafică a textului: a) cursiv, b) drept și c) drept, însoțit de semnul +. O astfel de raportare la limba literară permite cercetătorilor și cititorilor să distingă ușor ce este viu și comun în limba maghiară din fondul slav, de ceea ce e învechit sau limitat teritorial.

Acad. Kniezsa István îmbină în dicționarul său partea etimologică cu cea istorică. Prima parte a fiecărui articol e consacrată istoriei cuvântului în limba maghiară, indicându-se datele primelor atestări și ale variantelor cuvântului, precum și izvoarele din care a fost extras materialul (monumentele vechi de limbă, principalele dicționare). A doua parte a articolului cuprinde sensurile cuvântului maghiar (date în maghiară, latină și germană, ceea ce permite consultarea cu ușurință și de cei care nu cunosc limba maghiară).

În aliniatul al treilea, se dau echivalentele slave, în primul rând, acela care stau la baza cuvântului maghiar. Dat fiindcă cele mai multe împrumuturi s-au făcut, ca și în limba română, din dialectele slave de sud, prima formă citată este, de cele mai multe ori, cea veche slavă, după care urmează cea din slava bisericească (redacțiile de după secolul al XI-lea), bulgărească, sîrbo-croată, slovenă, apoi cele slave de apus și de răsărit. Autorul s-a bazat aici pe cele mai cunoscute dicționare istorice și explicative ale limbilor slave. Urmează discuția etimologică, cu trimiterea la lucrările de bază din acest domeniu.

Aliniatul al patru-lea reprezintă contribuția originală a autorului, care discută variantele etimologiilor și-și fixează punctul său de vedere asupra originii cuvântului respectiv. În sfîrșit, în aliniatul al cincilea se dau cele mai importante indicații bibliografice privitoare la cuvîntul maghiar.

În grupa a doua de cuvinte (de origine îndoelnică), articolele se deosebesc într-o oarecare măsură de cele din prima categorie. Demn de remarcat este efortul pe care-l face autorul de a lămuri drumul, adesea greu de descifrat, al cuvîntului respectiv pînă la limba maghiară. Unele rezultate ale investigațiilor sale pot fi folosite cu succes în însăși lexicologia istorică a limbilor slave.

În ceea ce privește cea de a treia grupă (cuvintele neslave), autorul a considerat necesar nu numai excluderea din listele de împrumuturi slave a ceea ce nu provine din limbile slave, ci și argumentarea acestei operații. Găsim aici, de pildă, cuvinte intrate în limba maghiară din limba română (*boier, joardă*), care provin din limbile slave (sau au intrat în limba română prin filieră slavă).

De altfel, autorul a folosit, pe cit i-a fost cu putință, materialul lexical românesc și în celelalte grupe de cuvinte, citind cuvintele românești împrumutate din limbile slave la sfîrșitul aliniatului al III-lea sau al IV-lea. Izvorul său l-a constituit, în această privință, dicționarul lui Tiktin. Mai rar sînt citate împrumuturile slave în albaneză, neogreacă, etc.

Editată în condiții grafice optime, lucrarea acad. Kniezsa cuprinde, pe lîngă părțile arătate, o introducere, o bogată listă a izvoarelor (cu prescurtările folosite), iar la sfîrșit un indice al tuturor cuvintelor discutate, precum și două rezumate în limbile rusă și germană.

Dacă autorul n-a avut posibilitatea să folosească materialul românesc, în măsura în care aceasta era necesar (din indice se poate vedea ușor că numărul cuvintelor românești nu e prea mare), iar uneori să-l discute cu toată siguranța, în schimb, cercetătorii elementelor slave în limba română capătă prin această lucrare un ajutor neprețuit. Iată numai cîteva

² Indicațiile numerice sînt luate din articolul lui P. Király, amintit în nota precedentă.